Пре 14 месеци Саркози је дао праву фешту за Гадафија и допустио му да рашири свој наводни бедуински шатор усред Париза. Сада су француски авиони први бомбардовали Либију

Свака земља, у сопственој као и у имагинацији суседа, има две слике: једну, лепу и бенигну, и другу, ружнију и непријатнију. Немачка је пре уједињења 1870. била доживљавана као земља испуњена пријатним, добро расположеним и певајућим пивопијама са чудноватим шеширићима. Онда је са Бизмарком и Првим и Другим светским ратом почела да буде доживљавана као милитаризована машина. Русија ужива слику анархије и допуштености свега и свачега, као у време Распућина и Јељцина, или слику неумољивог КГБ-а који невине превози у црним марицама. Слично је и са Француском. Како је давно било примећено, Француска је подељена на Француску револуционара, идеја, „доба светлости", и на Француску ситних бакалина који пребројавају сваки сантим и са неповерењем гледају на странца. У последњих педесетак година, она прва Француска је нестала, прогутана од ове друге.

Галеацо Ћано, италијански министар спољних послова под Мусолинијем, рекао је да би Европа без Француске била само једна огромна Бугарска: континент који не би генерисао идеје, виспреност и дух. Истина, скоро потпуни нестанак Француске са идеолошке позорнице (тачније, са светске позорнице где се производе идеје) није имао само негативне ефекте. Дефинитивна победа ситне буржоазије у Француској учинила је Француску богатом и релативно политички стабилном земљом. Данас је француски друштвени производ по становнику скоро једнак немачком, квалитет живота вероватно на истом нивоу и међу највишима на свету; Французи у просеку живе 81 годину, две године дуже него Американци и седам година (скоро десет одсто) више него Срби. Уживају у дугачким летњим и зимским одморима, једу вероватно најбољу храну на свету, и живе у (можда са Италијом) најатрактивнијој, и што се културне баштине тиче, најбогатијој земљи на свету.

Али, где су идеје? За разлику од периода од Француске револуције до Првог светског рата, када је француски културни и идејни утицај био доминантан у дипломатији и књижевности, а географски био раширен у централној и источној Европи, преко Пиринеја, и нарочито на Блиском истоку, данас су од тога остали само бледи одсјаји. Француски језик у односу на енглески се потпуно повлачи.

Француски некадашњи „нови филозофи”, који су постали највеће и најнеодмереније присталице униполарног виђења света, пишу књиге које изгледају као наставци разговора вођених око добре трпезе, пуне перифраза, мањкавог знања историје, често без научног апарата, без фуснота, референци, чак и свести да треба прочитати и шта је неко други написао. Свест о опадању утицаја и страх од глобализације дубоко су продрли у народ и Французе учинили најпесимистичнијим међу западним Европљанима. У анкети Би-Би-Сија, вођеној пре финансијске кризе, скоро две трећине Француза сматрали су да глобализација „напредује” сувише брзо у односу на само половину Немаца и Јапанаца. У анкети енглеског „Гардијана”, објављеној пре недељу дана, 60 одсто Француза, што је двоструко већи проценат него међу Немцима, сматра да ће следећа година бити економски лошија.

Та „глобализациона нелагода” и страх од колоса Кине и Индије узрокују неверицу да се леп живот са великодушним социјалним програмима, од дечјих вртића до пензија, може наставити и у следећим генерацијама. То није само француски већ општеевропски проблем, али је у Француској најизраженији. На страх од економске конкуренције у области трговине надовезао се страх од ,,инвазије” странаца из северне Африке и бивших француских колонија. Неспособност апсорбовања имиграната је очигледна. Млади рођени у Француској, од северноафричких родитеља, често су жртве прећутне дискриминације. Два таласа нереда и пљевина који су 2005. и 2007. године потресли Француску одраз су бесперспективности ове младежи. Звиждање француској химни на утакмици са Алжиром у Паризу навело је Саркозија да прети таквим изгредницима, али претње и полиција не решавају основни проблем. Као ни присилно исељавање Рома, који се онда, кроз неколико седмица, легално враћају у Француску.

На политичком нивоу, антиимиграциони талас и исламофобија довели су до тога да је Марин Лепен, наследница свог оца на месту председника Националног фронта, екстремне десничарске партије, тренутно политичар с највећим поверењем међу гласачима. Политички естаблишмент је изненађен могућношћу да она, ако не победи, онда бар уђе у други круг председничких избора, што је њеном оцу 2002. године већ пошло за руком.

Некадашњи председник Ширак управо ових дана треба да иде на суд (са малом вероватноћом да ће се тамо и наћи); син претходног председника Митерана, иначе и сам некада министар (непотизам?) био је осуђен за малверзације око продаје оружја Анголи; Саркози је тужио па касније повукао приватну тужбу против некадашњег министра спољних послова Вилпена да га је лажно оптужио за узимање мита од продаје оружја, овога пута Тајвану. Саркозијева изборна кампања била је, тврди се (судски докази су

мистериозно нестајали), нелегално финансирана од најбогатије Францускиње, власнице козметичке куће ,,Ореал”. Штавише, ни најновије оптужбе Гадафија да је давао новац за Саркозијеву кампању нису невероватне.

Политика према арапском свету пуна је противречности. У јеку демонстрација против туниског председника Бен Алија, француска министарка спољних послова му нуди оружану помоћ. Касније се испоставило да је неколико пута летовала о трошку једног од туниских тајкуна. Саркози је, до пред самог пада, ревносно подржавао Мубарака. Пре 14 месеци дао је праву фешту за Гадафија и допустио му да рашири свој наводни бедуински шатор усред Париза. Сада су француски авиони први бомбардовали Либију.

Француска се заморила. То је велика штета за Европу и читав свет.

Аутор је гостујући професор на Ол Соулд колеџу, Оксфорд

(Политика)